

RESPECTUL – PUNTE ÎNTRE OM, SEMENI, NATURĂ ȘI DUMNEZEU

Conf. univ. dr. Cristian Vasile PETCU

*Universitatea Ovidius din Constanța,
Academia Oamenilor de Știință din România
cv.petcu13@gmail.com*

Drd. Gheorghe ZAHARIA

*Școala doctorală de Teologie, Universitatea Ovidius din Constanța,
gheorghezaharia79@yahoo.com*

ABSTRACT: Respect – a Bridge between Man, Others, Nature and God”. The paper “*Respect – a Bridge between Man, Others, Nature and God*” explores respect as a central moral and spiritual value, deeply connected with the idea of freedom of conscience — the foundation of human dignity and social harmony. Respect is viewed as the essential link that unites the individual with others, with creation, and ultimately with the Creator. The study analyzes four main dimensions of respect: self-respect, respect for others, respect for nature, and respect for God. Each of these aspects reflects a different level of human consciousness and responsibility. True respect is not imposed from outside but arises from self-knowledge, integrity, empathy, and gratitude. Through respect, the human person discovers authentic freedom, develops ethical relationships, and contributes to peace and the preservation of life. Ultimately, respect is presented as a universal path toward communion — the harmony between man, creation, and the divine order.

Keywords: *respect, human dignity, freedom of conscience, responsibility, moral values, spirituality, creation, peace, human relationships, faith*

Introducere

Respectul este, poate, una dintre cele mai dorite calități umane, dar și una dintre cele mai neglijate, deoarece adesea se pierde din vedere adevărata ei semnificație și valoare. Conform definiției din DEX, respectul reprezintă o atitudine sau o emoție de stimă și prețuire față de o persoană ori un lucru.

Un termen apropiat ca sens este „venerație”. Această virtute are valoare în sine, fiind un gest moral esențial care susține relațiile dintre oameni și dă profunzime vieții morale.

Respectul se exprimă prin cuvinte, prin felul în care acționăm, dar și prin comportamente care reflectă bunăvoință. Într-o formulare simplă, am putea spune că este manifestarea politeții și amabilității în interacțiunile noastre cotidiene. Nu se limitează la o trăsătură personală, ci este o expresie a umanității noastre. Această virtute cuprinde aspecte precum:

- ♦ Înțelegerea celuilalt;
- ♦ Corectitudinea;
- ♦ Punctualitatea;
- ♦ Aprecieria și grija pentru sentimentele și faptele aproapelui.

În primul rând, respectul înseamnă a căuta să-l înțelegi pe celălalt — a pătrunde în universul său interior, a privi lumea prin ochii lui. Astfel, fiecare persoană devine pentru celălalt un loc de întâlnire și comuniune, o punte între gânduri și moduri de viață.

Această virtute presupune și corectitudine, însă nu una de tip formal sau „politic corect”, cum se întâlnește adesea astăzi, când imaginea exterioară contează mai mult decât adevărul. Corectitudinea adevărată nu înseamnă a adapta realitatea propriilor dorințe¹, ci a te transforma pe tine însuși pentru a trăi în armonie cu adevărul. Din acest motiv, respectul nu se reduce la simpla toleranță, ci se leagă de esența omeniei.

De asemenea, respectul implică punctualitate, în sensul de a fi prezent pentru celălalt — nu doar în timp, ci mai ales în atenție și disponibilitate. A fi punctual în relații înseamnă a oferi celuilalt ceea ce are nevoie pentru a se simți văzut și valorizat. Această prezență activă se manifestă prin recunoștință, grijă și sensibilitate față de trăirile interlocutorului. A respecta pe cineva este primul pas spre o relație autentică, deoarece presupune deschidere, înțelegere și recunoașterea demnității celuilalt ca ființă umană.

În continuare, vom analiza patru direcții fundamentale ale respectului:

- ♦ respectul față de propria persoană;
- ♦ respectul față de ceilalți oameni;
- ♦ respectul pentru creație și natură;
- ♦ respectul față de Dumnezeu.

1 Gabriel Liiceanu, *Nebunia de a gândi cu mintea ta*, Editura Humanitas, București, 2016, pp. 196-203.

Nu este posibil să-i respectăm sincer pe cei din jur dacă nu cultivăm mai întâi respectul pentru noi înșine și pentru Creatorul nostru. O persoană care nu își prețuiește unicitatea, libertatea și responsabilitatea nu poate manifesta un respect autentic față de semeni sau față de lumea în care trăiește. Adevăratul respect începe cu conștiința propriei valori și se extinde apoi către ceilalți — oameni, natură și Dumnezeu — într-o comuniune care face din umanitate o familie unită prin grijă, iubire și dorința de mântuire.

1. Respectul față de sine

Așa cum am menționat la începutul capitolului, respectul față de propria persoană stă la temelia tuturor formelor de respect. O ființă care nu își cultivă stima de sine nu va putea manifesta respect nici față de ceilalți². Cine nu își prețuiește libertatea interioară și identitatea personală nu va fi capabil să valorizeze libertatea și demnitatea altora. Cum am putea, de altfel, să-i cinștim cu adevărat pe ceilalți, dacă nu știm cine suntem și care este sensul existenței noastre?³

A te respecta pe tine însuși înseamnă, mai întâi de toate, să te cunoști. Autocunoașterea este fundamentul respectului de sine — presupune conștientizarea propriei persoane, a calităților și a slăbiciunilor, a felului în care acestea modelează viața noastră. Atitudinea pe care o avem față de propria ființă ar trebui să fie una de responsabilitate și discernământ, nu de satisfacere necritică a dorințelor, ci de înțelegere a valorii lăuntrice și a esenței ontologice a omului⁴.

Prin urmare, respectul de sine înseamnă cunoașterea propriei naturi umane. Cea mai importantă descoperire în acest proces este înțelegerea faptului că fiecare dintre noi a fost creat de Dumnezeu cu dragoste și cu grijă, iar această conștiință ne cheamă să prețuim ceea ce El a făcut și să avem grijă, asemenea Lui, de tot ceea ce ne-a fost încredințat⁵. Dacă nu păstrăm respectul față de noi înșine, vom pierde capacitatea de a respecta

2 Robin Dillon, *Dignity, character and self-respect*, Routledge, London, 2013, p. 111.

3 *Ibidem*, p. 112.

4 Stephen Hetherington, *Self-knowledge. Beginning philosophy right here and now*, Peterborough, Ontario, 2007, p. 100.

5 Rudolf Steiner, *Cunoașterea sufletului și a spiritului*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2014, p. 122.

lumea din jur. Din această lipsă provin aroganța, indiferența și nesimțirea care domină adesea comportamentul uman contemporan. Omul care nu își recunoaște propria valoare își diminuează umanitatea și trăiește în confuzie privind propria identitate.

Adevăratul respect de sine se întemeiază pe echilibru și dreptate față de propria persoană. Fără o relație justă și echitabilă cu tine însuși, nu poți percepe și trăi cu adevărat această stare lăuntrică de respect. Ea devine baza pe care se construiește personalitatea; un om cu un caracter solid se sprijină întotdeauna pe respectul de sine, pe o raportare conștientă la valorile fundamentale⁶.

A te respecta înseamnă a fi conștient de valoarea și demnitatea ta, de unicitatea cu care ai fost înzestrat și de chemarea ta de a reflecta această unicitate în lume. Dacă nu ne privim pe noi înșine ca pe făpturi create de Dumnezeu, nu vom putea înțelege adevărata noastră natură. Fiecare om este chemat să trăiască în demnitate și respect, atât pentru sine, cât și pentru alții.

Dumnezeu este Cel dintâi care ne respectă: El ne-a adus la existență, ne poartă de grijă și ne lasă libertatea de a alege, chiar și atunci când greșim. Creatorul nu ne constrânge, ci ne respectă voința și capacitatea de a decide, așteptând mereu răspunsul nostru liber la iubirea Sa⁷.

Când atitudinea noastră interioară este întemeiată pe bine, pe dragoste, pe încredere și libertate, atunci ne aflăm pe drumul autentic al descoperirii de sine. În acest proces, îl descoperim și pe aproapele nostru, pentru că adevărata cunoaștere de sine ne deschide spre înțelegerea și respectul față de ceilalți.⁸

2. Respectul față de semeni

Când vorbim despre respectul față de ceilalți oameni, trebuie să pornim de la ideea că modul în care îi respectăm pe ceilalți reflectă modul în care ne respectăm pe noi înșine. Respectul acordat aproapelui devine astfel o oglindă a propriei noastre demnități interioare⁹.

6 William Aiken, „Respect”, în *CPA Journal*, online la <http://www.nysscpa.org/cpa-journal/2002/0202/nv/nv14a.htm>, accesat la 07.05.2025.

7 Eugen Jurca, *op. cit.*, p. 182.

8 Cristian-Vasile Petcu, „Pacea și dreptatea după cărțile profeților mari” („Peace and justice according to the books of the great prophets”), în *Annales Universitatis Valachiae*, Facultatea de Teologie, Târgoviște, 2005, pp. 448-458.

9 Laura Libardea-Vlăduță, „Binele și dreptatea între crize suprapuse”, în *Criza este în noi*, Editura ASE, București, 2010, p. 250.

Această formă de respect se exprimă prin mai multe dimensiuni esențiale:

2.1. Respectarea libertății celuiilalt

A respecta libertatea aproapelui înseamnă a-i recunoaște demnitatea și valoarea. Lipsa acestei atitudini duce inevitabil la forme subtile de dominare și tiranie.¹⁰ Prin respectarea libertății personale, afirmăm faptul că fiecare om are dreptul de a gândi și acționa liber, de a se manifesta conform propriei conștiințe. În acest fel, deschidem spațiul autentic al comuniunii umane.

Libertatea este semnul prin care omul își arată umanitatea și unicitatea. Dacă nu ne raportăm la ceilalți cu respect față de libertatea lor, devenim prizonierii propriilor limite și ai egoismului, incapabili de iubire și deschidere. Adevăratele relații interumane se clădesc pe această libertate recunoscută și respectată.

Din nefericire, în societatea actuală, libertatea este adesea confundată cu posibilitatea de a face orice. Această percepție falsă nu duce la eliberare, ci la robia dorințelor și a confuziei morale. Libertatea autentică înseamnă să împlinești ceea ce este drept și bine. Când voința noastră coincide cu binele, adevărul și frumusețea, atunci trăim cu adevărat libertatea pentru care am fost creați. Ea exclude egoismul și individualismul absolut și pune în centru comuniunea, valorile și demnitatea persoanei umane¹¹.

2.2. Respectarea demnității umane

Demnitatea celuiilalt este recunoscută atunci când îl privim ca pe un egal, ca pe un frate care împărtășește aceeași natură și aceleași drepturi. Ea nu se sprijină pe statut, avere sau putere, ci pe faptul că fiecare om poartă în sine chipul lui Dumnezeu¹².

Prezența divină din om îi conferă valoarea și noblețea spirituală. Prin cultivarea virtuților, omul oferă acestei demnități o verticalitate morală care îi susține viața și relațiile — cu semenii, cu creația și cu Dumnezeu. Adevărata demnitate constă în a rămâne statornic în bine, păstrând libertatea interioară și respectul față de ceilalți, indiferent de circumstanțe.

10 Viorel Rotilă, *Tragicul în filozofia existențialistă franceză*, Editura Lumen, Iași, 2009 p. 228.

11 Andrei Cornea, *Miracolul. Despre neverosimila făptură a libertății*, Humanitas, 2014, ediția digitală, fără pagini.

12 Hanibal Dumitrașcu, *Consilierea în Asistența Socială*, Editura Polirom, București, 2012, p. 223.

2.3. *Respectarea unicității fiecărei persoane*

Fiecare ființă umană este irepetabilă. Oricât s-ar încerca uniformizarea sau impunerea unor modele comune, fiecare om își păstrează propria individualitate, chipul propriei existențe. A respecta unicitatea celuilalt înseamnă a recunoaște că fiecare viață este o poveste singulară, o expresie diferită a harului și voinței lui Dumnezeu.

Din această perspectivă, fiecare om devine pentru noi un prilej de învățare. Fiecare experiență de viață, fiecare gând sau trăire personală a celuilalt ne poate îmbogăți, dacă știm să privim cu atenție și cu inimă deschisă. A recunoaște unicitatea fiecărei persoane înseamnă a vedea în ea urmele prezenței divine care se manifestă în mod diferit în fiecare dintre noi¹³.

Respectul pentru libertate, demnitate și unicitate alcătuiește temelia unei vieți umane armonioase. Prin el ne arătăm cu adevărat umani, capabili de iubire, înțelegere și comuniune — atributele care ne apropie cel mai mult de chipul lui Dumnezeu din noi.

2.4. *Respectarea alterității*

Omul nu este doar unic, ci și diferit față de oricare altă ființă umană. Diversitatea reprezintă o caracteristică fundamentală a existenței noastre. De-a lungul istoriei nu au existat și nu vor exista două persoane identice — nici în trăsături, nici în gândire, nici în felul de a fi. Chiar dacă oamenii pot părea asemănători din punct de vedere social, fizic sau intelectual, fiecare vine în lume într-un timp și într-un context anume, având o misiune și o responsabilitate personală.

A respecta alteritatea celuilalt înseamnă a-i recunoaște identitatea distinctă și modul propriu de a trăi și de a se exprima. Înțelegând și acceptând diferențele dintre noi, contribuim la armonia diversității umane, care nu separă, ci îmbogățește comunitatea¹⁴.

2.5. *Respectarea relaționalității*

Relația este elementul originar al existenței umane — omul devine pe deplin el însuși doar în comuniune cu ceilalți¹⁵. De aceea, printre cele mai

13 *Ibidem*, p. 234.

14 Mădălina Diaconu, *Pe marginea abisului. Soren Kierkegaard și nihilismul secolului al XIX-lea*, Editura Științifică, București, 1996, p. 55.

15 Martin Buber, *Eu și Tu, traducere Ștefan Augustin Doinaș*, Editura Humanitas, București, 1992, p. 6.

profunde forme de respect se numără respectul față de relație. A intra într-o relație presupune să o trăiești conștient, cu înțelegere și sinceritate, nu formal sau superficial.

Numai printr-o atitudine autentică de comuniune putem depăși aparențele, convențiile și ceea ce astăzi numim „corectitudine politică”, care adesea rămâne fără fond interior. Respectarea relaționalității ne cere să privim relațiile umane ca pe locuri sacre ale întâlnirii dintre două demnități create după chipul lui Dumnezeu¹⁶.

2.6. Respectarea complementarității

Dacă fiecare persoană este liberă, unică și diferită, aceasta înseamnă că oamenii nu sunt izolați, ci meniți să se completeze reciproc. Respectul față de celălalt presupune recunoașterea faptului că prin el putem deveni mai buni și mai deplini. Complementaritatea se manifestă în plan emoțional, intelectual și spiritual, acolo unde sensibilitatea și darurile fiecăruia se întâlnesc pentru a construi armonia vieții¹⁷.

Suntem creați ca ajutoare unii pentru alții, iar această realitate se poate percepe doar cu privirea credinței — aceea care vede în aproapele o expresie a darului lui Dumnezeu. În acest sens, fiecare om a fost creat pentru a-l împlini, într-un anumit mod, pe cel de lângă el.

2.7. Respectarea conștiinței

A nu respecta conștiința celuilalt înseamnă a nega ceea ce este mai profund în el — vocea interioară prin care omul se raportează la adevăr și la Dumnezeu. Conștiința este locul unde se descoperă sensul moral și spiritual al vieții, locul întâlnirii omului cu binele suprem¹⁸.

Prin respectarea conștiinței aproapelui, recunoaștem libertatea sa lăuntrică de a alege și de a se orienta spre bine. În același timp, această atitudine ne ajută să înțelegem că toate relațiile și acțiunile noastre trebuie să se raporteze la o realitate mai înaltă — la prezența providenței divine în lume. Numai printr-o cunoaștere sinceră a lui Dumnezeu putem descoperi autentic cine suntem și putem reflecta această lumină în fața celorlalți.

16 Teodor Baconschi, *Facebook: fabrica de narcisism*, Editura Humanitas, București, 2015.

17 Travis Bradberry, Jeans Greaves, *Inteligența emoțională 2.0*, Editura Litera, București, 2016, ediția digitală, fără pagini.

18 Sharon Lee, *Conflicts of Conscience: respect, restraint and reasonable acomodation for Canadian Health Care Professionals*, McGill University, 2009, teză de doctorat, p. 100.

2.8. Respectarea responsabilității

Respectul pentru responsabilitatea celuilalt este strâns legat de respectul față de libertatea sa. Libertatea, fără asumarea răspunderii, devine iluzorie. A respecta un om înseamnă nu doar a-i recunoaște libertatea, ci și curajul de a-și asuma consecințele propriilor fapte și decizii¹⁹.

Adevărata responsabilitate derivă din conștiința morală și din dorința de a face binele.²⁰ Fiecare dintre noi este chemat să-și respecte semenii tocmai prin această înțelegere: că libertatea și responsabilitatea se completează și se susțin reciproc. Doar printr-un dialog întemeiat pe înțelegere²¹, răbdare și respect putem construi relații autentice, lucide și umane, capabile să ne unească în adevăr și iubire.

3. Respectul față de natura înconjurătoare

Respectul pentru creație și pentru mediul natural se exprimă prin grija pe care omul o arată față de întreaga lucrare a lui Dumnezeu. Indiferent dacă vorbim despre lumea vegetală, despre animale sau despre tot ceea ce alcătuiește universul creat, omul are datoria morală de a le proteja și de a le prețui²². Dacă pierdem din vedere faptul că omul este, totodată, lumină și umbră în această lume, riscăm să nu mai înțelegem în profunzime sensul adevărat al respectului față de natură.

Această formă de respect se concretizează prin responsabilitatea omului față de mediul înconjurător și față de toate ființele vii²³. Natura este mediul prin care omul se descoperă pe sine și își realizează vocația de

19 Laura Miruna Pop, *Dicționar de Politic Sociale*, Editura Expert, București, 2002, pp. 70, 280, 656.

20 Adrian Vasile, *Conștiința slujirii preoțești din perspectivă ortodoxă și romano-catolică, în volumul „Constituția sacramentală a Bisericii. 30 de ani de la lansarea documentului <<Botez, Euharistie, Minister>> la Lima (1982-2012)”*, Editura Vasiliana 98, Iași, 2014, pp. 156-173.

21 Cristian-Vasile Petcu, „Cadru juridic al dialogului ecumenic creștin” („The legal framework of Christian ecumenical dialogue”), în volumul *Simpozionului Internațional „Itinerario e il contenuto del formare ecumenico-studi ecumenici - Venetia”*, Istituto di studi ecumenici S. Bernardino, Veneția, 2008, pp. 422 – 450.

22 Pr. Conf. Dr. Stoica Ion, „Repere pentru bioetică în Psalmul 138/139 „Cercetează-mă Tu Doamne și cunoaște inima mea””, în *Almanah Bisericesc*, Arhiepiscopia Târgoviște, 2009, p. 40.

23 Idem, „Repere privind situația naturii și a omului în societatea cunoașterii”, în *Almanah Bisericesc*, Arhiepiscopia Târgoviștei, 2011, p. 51.

ființă creatoare. Nu întâmplător Sfinții Părinți au văzut în natură o punte între om și Dumnezeu — o cale de comuniune, nu un obstacol. Natura nu trebuie distrusă pentru a-L întâlni pe Creator, ci trebuie privită ca o icoană a prezenței Sale în lume.

Adevăratul respect față de creație presupune o asumare conștientă a responsabilității față de mediul în care trăim²⁴. În acest sens, preocupările contemporane privind ecologia și dezvoltarea unei teologii a creației — cunoscută și ca ecoteologie — exprimă trezirea omului modern la conștiința faptului că este chemat să se asemene lui Dumnezeu prin grija față de lume. Fiecare persoană poate contribui, de la nivel individual până la cel comunitar și național, la protejarea mediului²⁵.

Una dintre cele mai vizibile forme de respect față de creație este atenția acordată problemelor ecologice actuale: schimbările climatice, exploatarea excesivă a resurselor naturale, poluarea aerului, a apei și a solului. Respectul autentic începe cu gesturi simple — menținerea curățeniei, evitarea risipirii resurselor, reducerea deșeurilor. Curățenia exterioară reflectă, adesea, ordinea și curățenia interioară a omului.

Grija pentru natură înseamnă și limitarea consumului inutil, renunțarea la atitudinile consumeriste și la exploatarea exagerată a mediului prin pescuit sau vânătoare fără măsură. Aceste excese epuizează bogățiile planetei și amenință echilibrul vieții.

Un alt mod de a arăta respect față de creație este atenția față de hrană. Alegerea alimentelor naturale, neprocesate chimic, reflectă respectul față de propriul trup și față de darurile naturii. În acest fel, se împletește respectul de sine cu respectul față de creație, recunoscând în hrana naturală o expresie a armoniei dintre om și lume.

De asemenea, protejarea mediului înseamnă implicarea activă în conservarea biodiversității — protejarea speciilor amenințate, reîmpădurirea, folosirea energiilor regenerabile și reducerea poluării. Prin aceste fapte, omul își arată recunoștința față de darul vieții.

În cele din urmă, cea mai înaltă formă de respect față de natură constă în a pune binele comun mai presus de interesele personale sau economice. Atunci când omul caută doar câștigul imediat, își trădează vocația de ființă rațională și morală.

24 *Ibidem*, p. 53.

25 Ernst Conradie, *Christianity and Ecological Theology*, Sun Press, Stellenbosch, 2006, p. 3;

De aceea, respectul față de creație este strâns legat de libertatea și voința noastră. Modul în care ne raportăm la natură arată cât de profund ne înțelegem propria ființă și relația cu Dumnezeu. Prin grija față de lume, prin respectul față de oameni și prin iubirea față de Creator, deschidem în noi locul în care Dumnezeu locuiește și ne cheamă să devenim asemenea Lui — iubitori, înțelepți și respectuoși față de tot ceea ce a creat.

4. Respectul față de Dumnezeu

Atunci când vorbim despre respectul față de Dumnezeu, trebuie să avem în minte toate celelalte forme de respect — față de sine, față de semenii și față de creație — pentru a înțelege că întreaga existență este unită printr-o legătură tainică și profundă. Viața fiecărui om se desfășoară în contextul acestei armonii universale, create și susținute de Dumnezeu.

Trăirile noastre interioare nu sunt izolate, ci se manifestă în lume, în comuniune cu ceilalți și în cadrul unei ordini pe care Dumnezeu a rânduit-o cu înțelepciune. În acest spațiu al creației, fiecare persoană își poate împlini menirea, potrivit darurilor primite de la Creator. Fiecare este chemat să descopere propriul dar, propria cale și vocația personală, care se desăvârșește doar în comuniune cu Dumnezeu și cu ceilalți²⁶.

Comuniunea autentică, atât cea interioară cât și cea comunitară, nu poate exista fără prezența lui Dumnezeu, care este începutul și temeliea oricărei relații adevărate. Am fost creați pentru a fi în legătură unii cu alții, dar și pentru a tinde, prin această legătură, către Dumnezeu. El ne-a oferit darurile necesare, mediul în care să trăim și scopul ultim — acela de a atinge desăvârșirea duhovnicească, arătată prin Întruparea Fiului Său²⁷.

Respectul față de Dumnezeu se exprimă, înainte de toate, prin cinstirea vieții pe care El ne-a dăruit-o. Atunci când ne trăim existența în mod responsabil, cu sens și recunoștință, confirmăm în fapt iubirea și voia divină. Tot astfel, respectul față de oameni și față de întreaga creație devine o formă concretă de respect față de Dumnezeu, căci toate își au originea în El.

Cel mai profund semn de respect față de Creator este ascultarea de Cuvântul Său — iar Cuvântul lui Dumnezeu este Hristos Însuși, care ne-a arătat prin viața și jertfa Sa cum trebuie să trăim în adevăr, iubire și slujire. Prin urmare, respectul față de Dumnezeu se reflectă în toate celelalte forme

26 Pr. Lect. Dr. Stoica Ion, „Lumea ca plasticizare a Rațiunii supreme”, în *Analele Universității Valahia*, Facultatea de Teologie, Târgoviște, 2005, p. 285.

27 *Ibidem*, p. 288.

de respect: față de noi înșine, față de ceilalți și față de lume. Acestea nu pot exista separat, ci se împletesc într-o lucrare comună, într-o complementaritate care exprimă unitatea întregii creații²⁸.

Cea mai înaltă atitudine pe care omul o poate manifesta față de Dumnezeu este recunoștința — mulțumirea sinceră pentru tot ceea ce i-a fost oferit. A primi cu bucurie atât binecuvântările, cât și încercările vieții, înseamnă a recunoaște că toate provin din iubirea și pedagogia divină. Exemplele biblice, precum cel al lui Iov sau viața Mântuitorului, ne arată că suferința nu este semn al abandonului, ci o cale prin care Dumnezeu ne întărește și ne descoperă limitele, chemându-ne la creștere spirituală.

De multe ori ne întrebăm de ce oamenii drepti trec prin greutăți, în timp ce cei indiferenți par să prospere. În realitate, aceste contraste ne reamintesc caracterul trecător al vieții și ne învață să privim dincolo de aparențe, spre adevărata realitate — cea spirituală. Respectul față de Dumnezeu înseamnă a-I acorda încredere chiar și atunci când nu înțelegem pe deplin planurile Sale, renunțând la judecățile limitate ale rațiunii omenești²⁹.

Când reușim să privim lumea ca pe un dar al lui Dumnezeu, destinat nu posesiei egoiste, ci împărtășirii și comuniunii, descoperim adevărata semnificație a respectului. În această perspectivă divină, omul depășește propria limitare și învață să trăiască în lumina iubirii și a înțelepciunii lui Dumnezeu³⁰. Astfel, respectul față de Creator devine culmea tuturor formelor de respect — locul în care omul și întreaga creație se întâlnesc în armonie cu voia divină.

Așa cum am subliniat la început, respectul constituie cea dintâi formă de relaționare autentică. Să ne imaginăm pentru o clipă cum ar arăta o prietenie, o legătură între două persoane, o relație dintre om și Dumnezeu sau chiar dintre om și natură, dacă ar lipsi respectul. Absența lui conduce inevitabil la desconsiderarea valorii umane și la destrămarea legăturilor care dau sens existenței³¹.

Privind lumea fără lentila respectului — această valoare profund interioară — ne pierdem identitatea și devenim tot mai izolați și egoiști³²,

28 Idem, *Repere pentru bioetică...*, p. 48.

29 A se vedea, Cristian Constantin Țurcanu, *Arta de a muri. Ghid practic în vederea trecerii cu succes prin experiența morții*, Editura Solaris, Iași, 2007, p. 211.

30 Pr. Lect. Dr. Stoica Ion, *Lumea ca plasticizare a Rațiunii supreme...*, p. 287

31 Gilles Lipovetsky, *Fericirea paradoxală. Eseu asupra societății de hiperconsum*, Editura Polirom, București, 2007.

32 Adrian Vasile, *Secularization and its Impact on the Jews' Religious Life*, în *Proceedings of the Conferences on the Dialogue between Science and Theology*, vol. 4, Issue 1,

cufundați într-o cultură a consumului care ne închide în noi înșine. Societatea de astăzi, orientată spre materialism, ne propune o existență limitată, lipsită de profunzime, în care uităm să privim spre înălțimi spirituale și spre depășirea propriilor limite³³.

Adevărata libertate nu se găsește în satisfacerea dorințelor, ci în capacitatea de a te transcende și de a te deschide către ceilalți. În momentul în care descoperim în ceilalți motivația de a respecta, de a înțelege și de a ne raporta cu iubire, începem procesul real de reabilitare — atât față de oameni, cât și față de Dumnezeu. Omul nu poate fi pe deplin el însuși până când nu reușește să se depășească, deschizându-se din interior spre lume, spre semeni și spre divin.

Pentru a fi oameni cu adevărat morali și respectuoși față de noi, de ceilalți, de natură și de Dumnezeu, trebuie să oferim vieții noastre o verticală etică solidă. Aceasta se construiește pe valori fundamentale și pe o conștiință curată, care orientează existența spre bine și adevăr. Primul pas este să ne recunoaștem propriile greșeli și virtuți, să ne privim cu sinceritate și să încetăm a-i judeca pe alții. Libertatea personală și libertatea celorlalți trebuie să fie întotdeauna însoțite de principiul respectului reciproc.

Respectul, dacă rămâne doar o idee teoretică, fără a fi trăit în interior, își pierde complet sensul. O atitudine mimată de respect devine o mască, o formă de autoprotecție prin care omul se ascunde de sine și de ceilalți. În loc să apropie, falsul respect creează distanță — între individ și propria conștiință, între oameni, dar și între om și Dumnezeu.

Această formă falsă de respect se manifestă în mai multe moduri:

- atunci când ceri sinceritatea altora, dar folosești ceea ce ți-au mărturisit împotriva lor;
- când îți schimbi convingerile după cum dictează contextul social sau avantajul personal — asemenea celui care „se întoarce după cum bate vântul”;
- când părăsești oamenii în momentele grele, fiind doar un prieten de circumstanță;
- când judeci și disprețuiești pe cineva doar pentru că gândește diferit de tine, negându-i libertatea și demnitatea;

- + când faci promisiuni fără intenția de a le respecta, arătând lipsă de respect față de propria persoană;
- + când vorbești de rău pe cineva în lipsă, comiți o trădare a adevărului și o degradare morală — bârfa fiind una dintre cele mai subtile, dar distructive forme de lipsă de respect;
- + și, nu în ultimul rând, atunci când ești absent în dialog, neatent sau lipsit de sinceritate față de interlocutorul tău ori față de Dumnezeu, demonstrând indiferență față de relația pe care pretinzi că o prețuiești³⁴.

Adevăratul respect nu se vede în cuvinte, ci în prezență, în consecvență și în curajul de a fi autentic. El este puntea care ne unește cu ceilalți și cu Dumnezeu, readucând echilibrul într-o lume care are nevoie mai mult ca oricând de verticalitate morală, de sinceritate și de iubire lucrătoare.

Baza solidă pe care se construiește un respect sănătos față de sine — și care, în mod firesc, se reflectă în atitudinea față de ceilalți, față de natură și față de Dumnezeu — este formată din câțiva piloni interiori esențiali.

1. Conștientizarea. Primul pas este momentul trezirii interioare, clipa în care începem să privim realitatea așa cum este și să dorim o transformare autentică. Conștientizarea înseamnă să ne cunoaștem cu sinceritate, să ne dorim evoluția, devenind treptat mai autentici, mai aproape de ceea ce suntem în esență³⁵.

2. Acceptarea. Al doilea stâlp al respectului constă în acceptarea propriei persoane și a celorlalți, cu tot ceea ce presupune existența lor — calități și limite, trecut și prezent. A accepta nu înseamnă resemnare, ci împăcare și mulțumire. Această atitudine aduce echilibru și ne motivează să mergem înainte fără frustrare, dorindu-ne mereu progresul, dar într-un spirit de recunoștință față de ceea ce avem³⁶.

3. Responsabilitatea. Un alt element fundamental este asumarea responsabilității față de propria viață și față de relațiile noastre. A fi responsabil înseamnă a acționa conștient, a dori schimbarea în bine și a înțelege că noi suntem stăpânii propriilor gânduri, alegerilor și fapte. Când ne cunoaștem cu adevărat și acceptăm rolul nostru activ în propria existență, în-

34 <http://evz.ro/barfa-cea-mai-putin-costisitoare-distractie-a-omului-898922.html>, accesat la 07.05.2025.

35 Nathaniel Brandon, *Cei șase stâlpi ai încrederii în sine*, Amsta Publishing, București, 2008, pp. 87-110.

36 *Ibidem*, pp. 111-125.

cepem să înțelegem că nu factorii exteriori, ci voința interioară ne conduce viața³⁷.

4. Încrederea. O altă temelie a respectului este încrederea — în noi înșine, în ceilalți și în Dumnezeu. Ea este acea forță lăuntrică ce ne ajută să privim cu speranță orice situație, indiferent cât de dificilă ar fi. Încercările vieții nu sunt piedici, ci prilejuri de creștere și autocunoaștere. Încrederea ne ajută să vedem în fiecare experiență o oportunitate de progres și să rămânem ancorați în credință și nădejde³⁸.

5. Scopul și vocația personală. Respectul autentic se hrănește din sensul vieții. Fiecare om trebuie să-și descopere menirea, să-și urmeze vocația și să trăiască în acord cu valorile sale fundamentale. Scopul vieții se descoperă și se reînnoiește continuu — clipă de clipă, zi de zi, de-a lungul întregii existențe. A-l descoperi înseamnă a înțelege ceea ce te face om, ceea ce te împlinește și te motivează să mergi mereu înainte³⁹.

6. Integritatea. În final, integritatea reprezintă coloana vertebrală a respectului. Ea presupune fidelitate față de propriile principii, sinceritate, respectarea cuvântului dat și curajul de a rămâne vertical chiar și atunci când acest lucru costă. Doar o viață întemeiată pe valori morale stabile poate da naștere unui om demn de respect și capabil să inspire respectul altora.

O astfel de integritate ne ajută să ne trăim viața în mod coerent și să construim relații sănătoase cu ceilalți. Prin respectul față de noi înșine devenim mai atenți cu semenii noștri, contribuim la protejarea naturii și ne apropiem de Dumnezeu. În cele din urmă, întreaga călătorie a vieții nu este altceva decât un drum al formării continue, care culminează în întâlnirea cu Creatorul — o întâlnire a respectului, a iubirii și a desăvârșirii veșnice.

Concluzii

Respectul reprezintă expresia vie a libertății de conștiință, fiind temelie unei existențe morale și echilibrate. Omul liber în conștiință este cel care se respectă pe sine, îi respectă pe ceilalți, cinstește creația și Îl respectă pe Dumnezeu. Fără această atitudine lăuntrică, libertatea devine haotică, iar drepturile omului și pacea socială își pierd rădăcina spirituală.

Adevărata libertate nu constă în a face orice, ci în a alege binele în deplină cunoștință de cauză. Iar respectul este forma concretă prin care

37 *Ibidem*, pp. 126-138.

38 *Ibidem*, pp. 139-150.

39 *Ibidem*, pp. 151-164.

libertatea se manifestă în iubire, responsabilitate și armonie. Când omul se cunoaște, se acceptă și trăiește cu integritate, el devine capabil să prețuiască viața din jurul său — semenii, natura și lucrarea lui Dumnezeu.

Prin respect⁴⁰, omul își afirmă demnitatea, recunoaște valoarea celorlalți și participă la edificarea unei lumi mai drepte și mai pașnice. El devine conștient că libertatea sa interioară este inseparabilă de libertatea și binele celorlalți. Astfel, respectul nu este doar o virtute morală, ci și o cale de reconciliere și comuniune, o forță care unește persoana cu Dumnezeu și cu întreaga creație.

În acest sens, respectul se dovedește a fi nu doar o formă de libertate, ci și rodul ei cel mai înalt — manifestarea conștiinței libere care alege să iubească, să înțeleagă și să zidească pacea în lume.

Bibliografie:

- * AIKEN, William, „Respect”, în *CPA Journal*, online la <http://www.nyssc-pa.org/cpajournal/2002/0202/nv/nv14a.htm>, accesat la 07.05.2025.
- * BACONSCHI, Teodor, *Facebook: fabrica de narcisism*, Editura Humanitas, București, 2015.
- * BRADBERRY, Travis; GREAVES, Jeans, *Inteligența emoțională 2.0*, Editura Litera, București, 2016, ediția digitală, fără pagini.
- * BRANDON, Nathaniel, *Cei șase stâlpi ai încrederii în sine*, Amsta Publishing, București, 2008.
- * BUBER, Martin, *Eu și Tu*, trad. Ștefan Augustin Doinaș, Editura Humanitas, București, 1992.
- * CONRADIE, Ernst, *Christianity and Echological Theology*, Sun Press, Stellenbosch, 2006.
- * CORNEA, Andrei, *Miracolul. Despre neverosimila făptură a libertății*, Humanitas, 2014, ediția digitală, fără pagini.
- * DIACONU, Mădălina, *Pe marginea abisului. Soren Kierkegaard și nihilismul secolului al XIX-lea*, Editura Științifică, București, 1996.

40 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Moral Values and Human Values: Support for Sustainable Societal Development”, în: Chivu, L., Ioan-Franc, V., Georgescu, G., De Los Ríos Carmenado, I., Andrei, J.V. (eds.), *Europe in the New World Economy: Opportunities and Challenges. ESPERA 2023. Springer Proceedings in Business and Economics*, Springer, Cham. 2024, pp. 301-318. https://doi.org/10.1007/978-3-031-71329-3_17;

- ✦ DILLON, Robin, *Dignity, character and self-respect*, Routledge, London, 2013.
- ✦ DUMITRAȘCU, Hanibal, *Consilierea în Asistența Socială*, Editura Polirom, București, 2012.
- ✦ HETHERINGTON, Stephen, *Self-knowledge. Beginning philosophy right here and now*, Peterborough, Ontario, 2007.
- ✦ LEE, Sharon, *Conflicts of Conscience: respect, restraint and reasonable accommodation for Canadian Health Care Professionals*, McGill University, 2009, teză de doctorat.
- ✦ LIBARDEA-VLĂDUCĂ, Laura, „Binele și dreptatea între crize suprapuse”, în *Criza este în noi*, Editura ASE, București, 2010.
- ✦ LIICEANU, Gabriel, *Nebunia de a gândi cu mintea ta*, Editura Humanitas, București, 2016.
- ✦ LIPOVETSKY, Gilles, *Fericirea paradoxală. Eseu asupra societății de hiperconsum*, Editura Polirom, București, 2007.
- ✦ PETCU, Cristian-Vasile, „Cadrul juridic al dialogului ecumenic creștin” („The legal framework of Christian ecumenical dialogue”), In volumul Simpozionului Internațional ”Itinerario e il contenuto del formare ecumenico-studi ecumenici - Venetia”, Istituto di studi ecumenici S. Bernardino, Veneția, 2008, pp. 422 – 450.
- ✦ PETCU, Cristian-Vasile, „Pacea și dreptatea după cărțile profeților mari” („Peace and justice according to the books of the great prophets”), In *Annales Universitatis Valachiae*, Facultatea de Teologie, Târgoviște, 2005, pp. 448-458.
- ✦ POP, Laura Miruna, *Dicționar de Politic Sociale*, Editura Expert, București, 2002.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Moral Values and Human Values: Support for Sustainable Societal Development”, în: Chivu, L., Ioan-Franc, V., Georgescu, G., De Los Ríos Carmenado, I., Andrei, J.V. (eds.), *Europe in the New World Economy: Opportunities and Challenges. ESPERA 2023. Springer Proceedings in Business and Economics*, Springer, Cham. 2024, pp. 301-318. https://doi.org/10.1007/978-3-031-71329-3_17.
- ✦ ROTILĂ, Viorel, *Tragicul în filozofia existențialistă franceză*, Editura Lumen, Iași, 2009.
- ✦ STEINER, Rudolf, *Cunoașterea sufletului și a spiritului*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2014.

- ✦ STOICA, Pr. Conf. Dr. Ion, „Repere pentru bioetică în Psalmul 138/139 „Cercetează-mă Tu Doamne și cunoaște inima mea””, în *Almanah Bisericesc*, Arhiepiscopia Târgoviște, 2009.
- ✦ STOICA, Pr. Conf. Dr. Ion, „Lumea ca plasticizare a Rațiunii supreme”, în *Analele Universității Valahia*, Facultatea de Teologie, Târgoviște, 2005.
- ✦ STOICA, Pr. Conf. Dr. Ion, „Repere privind situația naturii și a omului în societatea cunoașterii”, în *Almanah Bisericesc*, Arhiepiscopia Târgoviștei, 2011.
- ✦ ȚURCANU, Cristian Constantin, *Arta de a muri. Ghid practic în vederea trecerii cu succes prin experiența morții*, Editura Solaris, Iași, 2007.
- ✦ VASILE, Adrian, „The Right to Property and Inheritance in the Old Testament”, *Ovidius University Annals – Economic Sciences Series*, vol. 16, 2016, Issue 1, pp. 258 – 262.
- ✦ VASILE, Adrian, *Secularization and its Impact on the Jews' Religious Life*, în *Proceedings of the Conferences on the Dialogue between Science and Theology*, vol. 4, Issue 1, December 2017, EDIS - Publishing Institution of the University of Zilina, pp.67-77. DOI: 10.18638/dialogo.2017.4.1.
- ✦ VASILE, Adrian, *Conștiința slujirii preoțești din perspectivă ortodoxă și romano-catolică*, în volumul „Constituția sacramentală a Bisericii. 30 de ani de la lansarea documentului <<Botez, Euharistie, Minister>> la Lima (1982-2012)”, Editura Vasiliana 98, Iași, 2014, pp. 156-173.

Resurse Web:

- ✦ <http://evz.ro/barfa-cea-mai-putin-costisitoare-distractie-a-omului-898922.html>, accesat la 07.05.2025.